SPETA
ZDRUŽENJE UČITELJEV ŠPORTNE VZGOJE SLOVENIJE

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

TVEGANA GIBALNA IGRA OD VRTCA DO ŠOLE

Katarina Bizjak Slanič in Marjeta Kovač

POVZETEK

Tvegana igra otroku omogoča, da v razvojno primernih okoliščinah preizkuša svoje zmožnosti, doživlja negotovost in se uči presojati posledice svojih odločitev. Prenovljeni Kurikulum za vrtce, ki je stopil v veljavo 1. septembra 2025, tvegano igro izrecno umešča med pomembne sestavine gibalnega razvoja, v novi učni načrt za šport v osnovni šoli pa so vključene tudi tvegane dejavnosti v nadzorovanih pogojih. Prispevek povezuje obe izhodišči kurikularnih dokumentov in prikazuje razvojno kontinuiteto od vrtca do osnovne šole s primeri gibalnih izzivov na prostem ter v notranjih prostorih. Posebna pozornost je namenjena vlogi strokovnega delavca, ki odstranjuje nesprejemljive nevarnosti, prilagaja zahtevnost ter predšolskemu otroku oziroma učencu znotraj varnih meja omogoča izbiro in postopno prevzemanje odgovornosti. Tvegana igra in tvegane gibalne dejavnosti zato niso poziv k večji nevarnosti, temveč k učenju varnega odločanja skozi gibanje.

Ključne besede: tvegana igra, vrtec, osnovna šola, gibanje, gibalni izziv, varnost, odločanje

UVOD

Generalna skupščina Združenih narodov je v Konvenciji o otrokovih pravicah opredelila igro kot eno od temeljnih potreb in pravic otrok. Igra je pomemben določevalec otrokovega razvoja in učenja, saj v igri otrok dejavno raziskuje svoje zmožnosti in okolje, kar vpliva tako na njegov spoznavni, gibalni, čustveni in socialni razvoj (Marjanovič Umek, 2012). Okolje, v katerem poteka igra, spodbuja otrokovo domišljijo in učno motivacijo, igra v paru ali skupini pa omogoča razvoj samoregulacije, saj mora otrok v igri z drugimi uravnavati svoja čustva. Sodelovanje s partnerjem ali v skupini pa je tudi dobra priložnost za razvoj njegovih sporazumevalnih zmožnosti in krepitev socialnih kompetenc.

Otrok se najprej vključuje v prosto oz. nestrukturirano igro. To je katera koli prostovoljna dejavnost otroka, ki mu prinaša zadovoljstvo in jo izvaja neodvisno od vodstva odrasle osebe. Za prosto igro je značilno, da se otrok osredotoči na dejavnost samo, ne na njen rezultat (Sluss, 2005). Številni raziskovalci navajajo, da je prosta igra bistvenega pomena za otrokov razvoj in za njegovo telesno, duševno ter socialno zdravje (Brussoni idr., 2012; Hewes, 2014; Yogman idr., 2018). Hewes (2014) pravi, da v igri otrok gradi repertoar prilagodljivih, fleksibilnih odzivov na nepričakovane dogodke v okolju, ločenem od dejanskih posledic teh dogodkov. Igrivost mu pomaga ohranjati socialno in čustveno ravnovesje v časih hitrih sprememb in zunanjih stresorjev. Prek igre izkusi občutek, da je igra osvobajajoča – otroka vsaj začasno osvobodi nadzora starejše osebe in vseh skrbi vsakdanjega življenja.

Priložnosti za prosto igro zunaj, posebej še za igro brez nadzora z dejavniki tveganja (t. i. tvegano igro), so se v zadnjih letih zelo zmanjšale. Pomemben razlog so preveč zaščitniški starši, ki nadzorujejo otroke pri vsakem igranju (Janssen, 2015), obenem pa družba poskuša z varnostnimi ukrepi preprečiti vse nevarnosti in z njimi povezane morebitne poškodbe, povezane z igro, namesto da bi se osredotočili na resne in smrtne poškodbe (Beaulieu in Beno, 2024).

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

Prosto igro zunaj je tako v veliki meri zamenjala strukturirana gibalna vadba v zaprtih prostorih ali igra doma, običajno brez gibalne sestavine, sede in pred zasloni (Brussoni idr., 2012). Zato so na Norveškem (Sandseter, 2007, 2009) in v Kanadi (Beaulieu in Beno, 2024) nastale pobude za ponovno vključevanje tvegane igre v otrokov vsakdan. Temu sledi tudi Slovenija, saj so strokovnjaki s področja gibanja že leta 2023 v smernicah za umestitev gibalnih dejavnosti v vrtčevski vzgojno-izobraževalni vsakdan opozorili na pomen tvegane igre v predšolskem okolju (Jurak idr., 2023).

Tako prenovljeni Kurikulum za vrtce, sprejet februarja 2025 in veljaven od 1. septembra 2025, področje Gibanje nadgrajuje z izrecnim poudarkom na tvegani igri, postopnem preizkušanju zahtevnejših dejavnosti in individualni poti napredovanja. Med cilji navaja preizkušanje meja lastnih sposobnosti ter premagovanje gibalnih izzivov na otroku lasten način (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje [MVI] in Zavod Republike Slovenije za šolstvo [ZRSŠ], 2025a). To ne pomeni, da v vrtcih strokovni delavci prej niso vključevali med otrokove dejavnosti nekoliko bolj tveganih gibalnih izzivov, temveč da je tvegana igra zdaj jasno prepoznana kot razvojno pomembna vsebina. Slovenski podatki razkrivajo različno odprtost odraslih do iger: lovljenje in kotaljenje po pobočju sta bila pogosto sprejeta kot neproblematična dejavnost glede tveganja, pri grobi igri, visokem guganju, hoji navzgor po toboganu ali globoki vodi pa je bila zadržanost večja (Ocepek, 2024; Primar, 2023). Novi kurikulum zato spodbuja premišljeno upravljanje tveganja, ne nekritičnega dopuščanja nevarnosti.

Pri prehodu iz vrtca v osnovno šolo se narava otrokove dejavnosti spremeni. V vrtcu prevladujejo igra, raziskovanje in spontano iskanje gibalnih rešitev, pri predmetu šport pa se temu pridružijo načrtovano učenje tehnik posameznih gibalnih spretnosti, varovanje, sodelovanje v skupini in bolj strukturirano stopnjevanje zahtevnosti. Nov učni načrt za šport tvegane dejavnosti izrecno vključuje tudi v osnovno šolo (MVI in ZRSŠ, 2025b). Izraza *tvegana igra* sicer avtorji niso uporabili, vendar so med temeljna vodila vključili preizkušanje učencev v tveganih dejavnostih v nadzorovanih pogojih, med cilji pa so navedli tudi reševanje gibalnih izzivov ter obvladovanje negotovosti in tveganja. Didaktična priporočila med tvegane dejavnosti uvrščajo gibanje na ožji površini, na višini, v večji hitrosti in v oteženih okoliščinah, skoke v globino ter vaje in igre zaupanja (MVI in ZRSŠ, 2025b). Zato v šolskem delu ni smiselno vsake zahtevne naloge avtomatično poimenovati tvegana igra; natančneje je govoriti o gibalnih nalogah oziroma izzivih z elementi tvegane igre, pri katerih učenec znotraj strokovno določenih meja izbira višino, hitrost, smer, zahtevnost ali način izvedbe ter pri tem prevzema del odgovornosti za svojo odločitev.

KAJ SPLOH JE TVEGANA IGRA

Tvegana igra je v raziskovalni literaturi opisana kot vznemirljiva igra z negotovim izidom in možnostjo telesne poškodbe, pri kateri otrok preizkuša lastne meje (Beaulieu in Beno, 2024; Brussoni idr., 2012; Sandseter, 2007; 2009). Sandseter (2007) je opredelila šest prvotnih skupin tvegane igre glede na značilnost dejavnosti: igro na veliki višini, igro z veliko hitrostjo, igro z nevarnimi orodji, igro v bližini nevarnih elementov, grobo oziroma borilno igro ter igro, pri kateri se otrok lahko izgubi oziroma umakne iz vidnega polja odraslega. Bizjak Slanič in Kovač (2024a) sta koncept v slovenskem okolju predstavili s primeri plezanja, skakanja in ravnotežja na višini, hitrega gibanja, metanja, borilnih iger, skrivanja, parkurja, guganja in hoje po vrvi. Za športno-pedagoško prakso je posebej pomembno, da tveganje ni razumljeno samo kot nekaj, kar je treba odstraniti, temveč kot okoliščina, ki jo je mogoče strokovno oblikovati, stopnjevati in spremljati.

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

Tvegana igra je tesno povezana s prosto, spontano igro, pri kateri otrok pomembno usmerja potek in stopnjo tveganja (Beaulieu in Beno, 2024). Otrok tako preizkuša meje svojih sposobnosti in premaguje morebitni strah. Tvegana igra spodbuja ustvarjalno, spontano igro, najprej z odpravljanjem nevarnosti, nato s podpiranjem prevzemanja tveganja, ki ga izbere in nadzoruje otrok sam in je primeren njegovim izkušnjam ter sposobnostim.

Tveganje nima enakega pomena kot nevarnost

Koncept tvegane igre, razvit na Norveškem in v Kanadi, je deloma odziv na pogoste zaščitniške prakse (Janssen, 2015) in pretirane varnostne ukrepe, ki jih odrasli predpisujejo na otroških igriščih, v vrtcih in šolah. Ti ukrepi omejujejo otroško ustvarjalnost, onemogočajo, da otrok začne ustrezno ocenjevati tveganja in prevzemati odgovornost za izbor prostora, hitrosti in načina gibanja, vključevanja pripomočkov itd.. Otrok mora znati oceniti morebitno situacijsko tveganje in trezno izbrati prave odzive. Glede na dokazane koristi tveganja, povezanega z igro, se nekateri raziskovalci zavzemajo za takšna varnostna pravila, ki učinkovito preprečujejo resne poškodbe in smrt, hkrati pa pomagajo otrokom pri usvajanju strategij obvladovanja tveganja, ki bistveno pripomorejo k zdravemu otrokovemu razvoju in dejavnemu vključevanju v okolje.

Sprejemljivo tveganje otrok zaznava in ga glede na svoje zmožnosti deloma nadzoruje, nevarnost pa je lahko skrita, nesorazmerna ali takšna, da je še ne more realno presoditi. Opuščanje nujne zaščitne opreme, nenadzorovane dejavnosti v nevarnem okolju in siljenje otroka v nalogo, ki ji ni kos, ne sodijo med ustrezne oblike tvegane igre (Bizjak Slanič in Kovač, 2024a). Ključno je ravnovesje med preprečevanjem poškodb in razvojnimi priložnostmi za izziv (Brussoni idr., 2012).

Enaka dejavnost ne pomeni enakega tveganja

Tveganje ni zgolj lastnost dejavnosti, temveč nastaja v odnosu med zahtevami naloge in otrokom. Enaka višina, hitrost in/ali nestabilna podlaga zato za dva otroka ne pomenijo enakega tveganja: izkušen otrok lahko isto nalogo doživlja kot obvladljiv izziv, za drugega pa je že prezahtevna. Na zaznavanje tveganja vplivajo razvojna stopnja, izkušnje, stopnja razvitosti gibalnih sposobnosti, osebnostne značilnosti in temperament (Bizjak Slanič in Kovač, 2024a; Primar, 2023; Sandseter, 2009), presoja pa je subjektivna (Ocepek, 2024). Zato ni smiselno določiti ene ravni zahtevnosti za vse. Strokovni delavec naj omogoči več različic istega izziva, otrok pa naj znotraj jasnih varnostnih meja izbira višino, hitrost, pot, način izvedbe ali stopnjo opore, ki ustreza njegovim trenutnim zmožnostim.

Vloga odraslega se zato ne konča pri prepovedi. Poznati mora otroka, oceniti prostor in opremo, predvideti posledice, ponuditi lažjo in zahtevnejšo različico ter ukrepati, ko otrok ne more ustrezno presoditi tveganja. Primar (2023) ugotavlja, da odrasli lažje dopuščajo plezanje in hitro vožnjo, bolj pa omejujejo dejavnosti, pri katerih zaznavajo posledice kot težje obvladljive. Ocepek (2024) je med 139 vrtčevskimi strokovnimi delavci ugotovila veliko razliko med dopuščanjem lovljenja (94,2 %) in prerivanja oziroma rokoborbe (7,9 %), kar potrjuje, da odnos odraslih do različnih oblik tveganja ni enoten.

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

OD VRTCA DO ŠOLE: ENAK PRINCIP, DRUGAČNA ZAHTEVNOST

Prehoda iz vrtca v osnovno šolo ni mogoče opisati z enotno lestvico vedno težjih dejavnosti. Zahtevnost naloge se lahko spreminja z višino, hitrostjo, stabilnostjo opore, orientacijo telesa, prostorom, partnerjem, pripomočkom ali stopnjo samostojnosti. Ker ista sprememba za vse otroke ne pomeni enakega tveganja, Preglednica 1 ne določa starosti ali obveznega zaporedja, temveč prikazuje možnosti prilagajanja naloge posameznikovim zmožnostim in izkušnjam (MVI in ZRSŠ, 2025a; Sandseter, 2009).

Preglednica 1
Kako lahko strokovni delavec spreminja zahtevnost gibalnega izziva

Element izziva	Kaj lahko spreminjamo	Primeri
Višina	višino, oporo, naklon pri gibanju do končne višine in način doskoka	igrala, letvenik, drevo, gred, plezalna stena
Hitrost	tempo, dolžino poti in prostor za zaviranje	lovljenje, poganjalci, tek, parkur, sankanje
stabilnost opore	širino, gibljivost in stabilnost opore	črta, klop, gred, ravnotežnostni trak, zibajoči stožci
orientacija telesa	smer gibanja in položaj telesa	gibanje nazaj, prevali, visenje, zibanje, vrtenje
telesni stik	intenzivnost stika, dovoljene prijeme in izbiro partnerja	zavozlanke, petelinji boji, viteške igre, piramide
predvidljivost okolja	preglednost, izbiro poti in naravne ovire	gozd, kros, parkur, skrivanje
pripomoček ali orodje	vrsto, način uporabe, razdaljo in stopnjo pomoči	žoge, frača, vrvi, gasilske cevi
samostojnost pri odločanju	obseg izbire in stopnjo pomoči	pot pri parkurju, višina na letveniku, hitrost pri vožnji

V prispevku predstavljamo nekatere možnosti za vključevanje gibalnih dejavnosti z elementi tveganja (t. i. gibalnih izzivov) v vrtčevskem in osnovnošolskem okolju. Nekatere gibalne naloge so primerne za izvedbo zunaj (na igrišču, travniku ali v gozdu), druge pa v notranjih prostorih (igralnica, telovadnica). Posebej je predstavljeno tudi zimsko in vodno okolje. Pri tem lahko strokovni delavec uporabi igrala, prevozna sredstva in pripomočke ali orodja; dejavnosti oz. igra pa lahko potekajo tudi brez pripomočkov. Predstavitvam gibalnih nalog (izzivov) so dodani tudi didaktični napotki za strokovne delavce.

TVEGANA IGRA IN GIBALNI IZZIVI ZUNAJ

Igrala na igrišču vrtca ali šole

Igrala so lahko odličen poligon za tvegano igro. Ko otrok obvlada običajno uporabo, pogosto išče nove poti, smeri in načine premikanja. Temeljni pogoji ostajajo tehnična brezhibnost igrala,

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

upoštevanje navodil proizvajalca in pravil ustanove (vrtca, šole, lastnika ali upravljalca zunanjega igrišča, ki ni v sklopu vrtca ali šole) ter potek gibanja, ki preprečuje trke.

Vzpenjanje po drsni površini tobogana je primer zahtevnejše uporabe znanega igrala (Bizjak Slanič in Kovač, 2022b). Smiselno je le tam, kjer je drugačna uporaba dopustna in je mogoče ločiti smeri gibanja. Otrok izbira višino vzpona in način opore, strokovni delavec pa prepreči sočasno vzpenjanje in spuščanje po isti površini.

Slika 1
Vzpenjanje po toboganu

Primar (2023) navaja hitro vrtenje na vrtiljaku kot primer igre s hitrostjo. Otrok pri tem doživlja vrtenje in spremembe hitrosti; strokovni delavec povečuje intenzivnost le toliko, da otrok še ohranja nadzor nad telesom in lahko jasno sporoči, da želi prenehati.

Igre brez pripomočkov

Na odprti površini tvegan dejavnik igre pogosto ustvarita hitrost in bližina drugih otrok. Lovljenje, šprinti, tek med označenimi območji ter ustavljanje tik pred mejo zahtevajo ocenjevanje prostora, orientacijo in pravočasno prilagajanje hitrosti. Lovljenje je v vrtčevski praksi zelo prisotno (Ocepek, 2024), zato ga lahko strokovni delavec nadgradi z jasnimi dogovori o smeri, razdalji in območju gibanja.

V osnovni šoli enak princip nadgradi v tek čez ovire, reakcijske šprinte, menjave smeri in parkur z več možnimi načini premagovanja ovir. V ospredju ni največja hitrost, temveč nadzor telesa in pravočasno odločanje.

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

Slika 2
Primeri gibalnih izzivov brez pripomočkov

Igre z različnimi prevoznimi sredstvi in s pripomočki

Poganjalci, skiroji in kolesa omogočajo preizkušanje hitrosti ter učenje zaviranja, zavijanja in izogibanja oviram. Zaščitna oprema ni predmet otrokove izbire, ampak je obvezna zaščita; samostojno pa lahko otrok izbira tempo, smer in zahtevnost poti. Hitro vožnjo s poganjalci in kolesi odrasli pogosto dopuščajo tudi kot obliko tvegane igre (Primar, 2023).

Številne otroke je strah letečih predmetov, zato pri metanju pripomočkov strokovni delavec uporabi mehke žoge in ponudi igre, v katerih je zadetek pričakovan del dogajanja. Otroke opozori, da nikoli ne ciljajo drugih v glavo, razdaljo in hitrost meta pa prilagodi skupini, da se otrok uči odzvati tudi takrat, ko žoge ne ujame.

Viteške igre lahko potekajo z mehkimi penastimi valji. Dovoljeni deli telesa, intenzivnost dotika in znak za prekinitev morajo biti dogovorjeni vnaprej. Sandseter (2007) jih uvršča med grobo igro, Primar (2023) pa omenja večjo zadržanost odraslih do teh iger, zato sta posebej pomembni jasnost pravil in primerna izbira parov.

V naravi: gozd

Gozd ponuja spremenljivo podlago (neravna tla, korenine, listje, naklon itd.), različne višine ovir (štori, dosegljive veje za visenje in plezanje), raznovrstne naravne ovire (štori, jarki, potoki, podrta drevesa ipd.) in manj predvidljive razmere. Bizjak Slanič in Kovač (2024c) ga predstavita kot okolje, v katerem se plezanje, skakanje, ravnotežnostne naloge, skrivanje in raziskovanje spontano povezujejo z odločanjem. Ocepek (2024) podobno ugotavlja, da naravno okolje omogoča več raznovrstnih oblik gibanja, čeprav se strokovni delavci pri nekaterih dejavnostih zaradi nadzora in varnosti počutijo manj sproščeno.

Pri teku čez naravne ovire otrok pred deblom, korenino ali neravnino izbere način prehoda: upočasni, prestopi, preskoči ali oviro obide. Za osnovnošolce lahko iz tega strokovni delavec oblikuje kros progo (oviratlon), na kateri so ustrezno pregledana padla drevesa del terena. Pred začetkom preveri traso, odstrani skrite nevarnosti in določi območje gibanja, učenec pa med tekom sproti prilagaja dolžino koraka in hitrost.

Parkur v gozdu poudari samostojno reševanje gibalnega problema (Bizjak Slanič in Kovač, 2022a). Učenec lahko isto oviro prestopi, preskoči ali prepleza ter primerja, katera rešitev je zanj bolj nadzorovana.

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

Slika 3

Različni gibalni izzivi in raziskovanje v gozdu

Skrivanje, lovljenje med drevesi ter igra ravbarji in žandarji vključujejo tudi začasen umik iz neposrednega vidnega polja odraslega, kar Sandseter (2007) uvršča med prvotne skupine tvegane igre. To ne pomeni nenadzorovanega oddaljevanja: odrasli določi prostorske meje, znak za vrnitev in prepovedana območja.

Plezanje po drevesih, hoja po hlodih, nizki skoki, mreže med drevesi, zibanje na vrvi in hoja po ravnotežnostni vrvi ali ravnotežnostnem traku omogočajo primerno stopnjevanje zahtevnosti. Primar (2023) s pomočjo odprtih odgovorov vprašanih navaja plezanje po drevesih, hojo po deblu, premagovanje strmih klančin in tek po razgibanem terenu kot značilne primere tvegane igre. Pri starejših učencih se isti principi nadaljujejo v zahtevnejše ravnotežne poti in pripravo na planinstvo, kjer je treba gibanje stalno prilagajati naklonu, podlagi in razmeram.

Slika 4

Ravnotežni izziv na ravnotežnostnem traku v gozdu

Zimsko okolje

Sneg in led spreminjata trenje, hitrost gibanja in ravnotežje, zato zimsko okolje otroku ponuja drugačne gibalne izzive kot suha in stabilna podlaga. Pri sankanju otrok izbira smer in način zaviranja, pri drsanju prilagaja položaj telesa majhni in drseči podporni površini, pri lopatkanju pa neposredno doživlja povezavo med naklonom in hitrostjo. Pred začetkom dejavnosti mora

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

strokovni delavec pregledati iztek, odstraniti nevarne ovire ter ločiti območje vzpenjanja od območja spusta.

Sankanje ali drsanje nista sama po sebi nujno tvegani dejavnosti. Element tveganja se poveča, kadar so prisotni večja hitrost, zahtevnejši naklon, spolzka ali neravna podlaga, spremenljive razmere ali kadar otrok še nima dovolj izkušenj za zanesljiv nadzor gibanja. Tudi tu zato ista dejavnost za različne otroke ne predstavlja enakega tveganja.

V osnovni šoli se lahko zahtevnost poveča z nadzorovanim spustom do označene črte, spremembami smeri, ustavljanjem na znak ali drsalnim poligonom. Večja zahtevnost pri tem ne pomeni nujno večje hitrosti, temveč predvsem večje zahteve po nadzoru gibanja in prilagajanju spreminjajočim se razmeram.

Vodno okolje

V vodi se meja med razvojnim izzivom in nesprejemljivo nevarnostjo pokaže posebej hitro. Pri skokih v vodo predšolski otrok oziroma učenec združuje višino, izgubo opore, orientacijo v zraku in vstop v drugo okolje. Več o presoji pogojev za varen vstop v vodo piše Kapus (2024a, 2024b), ki poudarja presojo lastnega znanja in konkretnih razmer, zato pogum za skok ne more nadomestiti preverjene globine, ustreznega plavalnega znanja in organiziranega nadzora.

V vrtcu so primerne preproste oblike vstopanja in skokov v vodo, v osnovni šoli pa lahko ob ustreznih pogojih učenec povečuje natančnost in spreminja položaj telesa. Pri potapljanju na dah so smiselne kratke naloge, ne pa tekmovanje v času ali razdalji, saj daljše zadrževanje diha lahko povzroči hipoksijo in izgubo zavesti (Fitz-Clarke, 2018).

Slika 5
Zimski in vodni gibalni izzivi

Igra z nevarnimi orodji

Sandseter (2007) med prvotne skupine iger uvršča tudi igro z nevarnimi orodji. Bizjak Slanič in Kovač (2024a) med nadzorovanimi primeri navajata sekiro, žago, nož, kladivo, fračo in lok. Kurikulum za vrtce predvideva tehniška opravila, kot so zabijanje, rezanje, žaganje, vrtanje in brušenje, pri čemer mora strokovni delavec izbrati otrokovim sposobnostim primerno orodje, pripraviti prostor ter otroke poučiti o odgovorni uporabi in varnostnih ukrepih (MVI in ZRSŠ, 2025a). To ne pomeni, da otroku potencialno nevaren predmet prepusti brez omejitev, temveč

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

da stopnjo samostojnosti prilagodi njegovim zmožnostim. Pri frači, prikazani na Sliki 6, sta smer in ciljno območje vnaprej določena, otrok pa znotraj teh meja presoja razdaljo in moč napenjanja. Bistveno je, da so otrokove sposobnosti, način uporabe in pogoji dejavnosti med seboj usklajeni.

Slika 6

Igra s fračo kot primer uporabe orodja

TVEGANA IGRA IN GIBALNI IZZIVI V NOTRANJIH PROSTORIH

Plezanja, plazenja in lazenja

Telovadnica s fiksnimi (vgrajenimi ali sidranimi) in premakljivimi orodji omogoča natančno uravnavanje višine, naklona površine, po kateri se otrok giba, in stabilnosti. Na letveniku lahko strokovni delavec spreminja zahtevnost z višino oznak, smerjo gibanja, naklonom vpete klopi in dodatnimi postajami (npr. vpetimi obroči, skozi katere je treba zlesti). Bizjak Slanič in Kovač (2024b) v prispevku Plezalni poligon na letveniku za najmlajše predlagata prav takšno spreminjanje vrstnega reda, višine in naklona gibanja v posameznih nalogah, kar omogoča, da je isti poligon uporaben za različno sposobne otroke.

V vrtcu se plezalna pot lahko začne z bočnim premikanjem po spodnjih prečkah in konča s sestopom po poševni klopi. V osnovni šoli se navpični izziv nadaljuje s plezanjem po žrdi in vrvi ter s športnim plezanjem na umetni steni. Učenec pri tem ne rešuje samo izziva, kako priti višje, ampak tudi, kje bo prijel naslednji oprimek, kdaj bo nadaljeval in kdaj je primerneje sestopiti.

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

Slika 7
Plezalni poligon na letveniku

Poševna klop je uporabna tudi za plazenje in lazenje, tuneli pa dodajo omejen prostor. Pri igri »laserjev« so med stabilnimi oporami napete mehke vrvice ali elastike, otrok pa išče pot skozi mrežo brez dotika. Narobe obrnjene stabilne mize lahko ustvarijo nizke prehode in nove oporne površine. Tovrstne naloge spreminjajo otrokov položaj telesa in predstavljajo prostorske omejitve, ne da bi bilo treba zahtevnost vedno povečevati z višino.

Igre hitrosti

Pri igrah hitrosti naj otrok izkusi tako pospeševanje kot zaviranje. Teki čez nizke ovire lahko potekajo brez merjenja časa, naloga ustavljanja tik pred jasno vidno mejo pa otroku pokaže lastno zavorno pot.

Nadzorovano zaletavanje v debelo gimnastično blazino je eden od primerov tvegane igre (Bizjak Slanič in Kovač, 2024a). V šoli lahko enak princip strokovni delavec poveže z zaletom za preskok ali parkurjem, pri katerem mora učenec pred oviro pravočasno prilagoditi hitrost.

Meti

Pri igrah z žogo (ali več žogami) otrok vadi tudi odzive, ko žoge ne ujame. Otrok uporabi mehko, dovolj veliko in počasnejšo žogo. Intenzivnost meta strokovni delavec prilagodi skupini, otroke pa opozori, da namerno ciljanje v glavo ni dovoljeno.

Pri osnovnošolcih doda izmikanje in prestrezanje, učenec pa se odloča, kdaj je varneje žogo ujeti in kdaj se ji umakniti. Tako poleg tehnike metanja in lovljenja žoge zaznava smer in hitrost leta ter položaj drugih igralcev.

Borilne, kontaktne in partnerske naloge

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

Petelinji boji, naloge rušenja ravnotežja, vlečenje partnerja iz označenega prostora ter igralni dvoboji združujejo tekmovalnost in telesni stik. Sandseter (2007) je rokoborbo in igralne borbe povezala z grobo igro, Primar (2023) pa je ugotovila, da so odrasli do tega sklopa precej bolj zadržani kot do plezanja ali hitre vožnje. Zato morajo biti cilj, dovoljeni prijemi in znak za prekinitev razumljivi vsem udeležencem.

Telesne zavozlanke predstavljajo mehkejši prehod v partnersko odgovornost. Bizjak Slanič in Kovač (2025b) v prispevku Še bolj zavozlane telesne zavozlanke in telesni dotik poudarjata zaupanje, pravila primernega dotika, varne prijeme, postopnost in smiselno izbiro parov. V osnovni šoli lahko učenci vadijo zahtevnejše ravnotežne položaje, prevale v dvojicah ali trojkah, postavljajo človeške piramide in izvajajo preproste partnerske akrobatske elemente.

Človeške piramide in partnerski dvigi povezujejo višino, ravnotežje in odgovornost za drugega. Strokovni delavec začne z nizkimi, stabilnimi postavitvami in jasno določenimi vlogami; pomembnejša od višine figure je kakovost sodelovanja.

Slika 8
Telesne zavozlanke

V plesu lahko učenci v usvojeno koreografijo vključijo odobreno oporo, ravnotežni položaj, manjšo piramido ali primeren dvig. Pri tem ne presojajo več le lastnega telesa, saj ravnanje posameznika vpliva tudi na stabilnost in občutek varnosti sošolca ali skupine.

Visenja in zibanja

Visenje na drogu, vrvi ali lestvi spremeni običajen odnos telesa do podlage. Od mešane opore (delni stik stopal s podporno površino) prehaja otrok k prosti vesi in manjšemu nihanju. Položaji z glavo nižje od bokov so primerni šele po dobrem obvladovanju oprijema žrdi, položaja trupa in varnega sestopa.

Osnovnošolci visenja povežejo z nihanjem na vrvi, visečo lestvijo ali krogi. Večja amplituda poveča hitrost in zahteve po oprijemu, zato mora biti območje gibanja prosto, vstop in izstop pa organizirana.

Strokovni delavec lahko predstavi staršem tudi možnosti za tovrstne dejavnosti v domačem okolju, na primer uporabo vrvi, trapeza, gimnastičnih krogov in drugih plezalnih oziroma visečih pripomočkov, kot jih opisuje Bizjak Slanič (2022) v prispevku *Pospravite klubsko mizico in zvrtajte dve luknji v strop dnevne sobe* (Slika 9).

Slika 9
Različne oblike visenja in zibanja

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

Gibanja nazaj

Gibanje nazaj ustvarja negotovost, ker otrok ne vidi celotne poti. Začne s hojo, plazenjem ali lazenjem nazaj ter počasnim tekom v praznem koridorju, v šoli pa strokovni delavec doda predvaje za preval nazaj, most in druge položaje s spremenjeno orientacijo telesa pri gibanju.

Bizjak Slanič in Kovač (2025a) v prispevku *Priprava na gimnastično vadbo v toplem objemu mame* prikazujeta postopno spoznavanje položajev z nogami nad glavo in gibanja nazaj ob zanesljivi opori odraslega. V šoli mora napredovanje vključevati učenje pomoči in varovanja pred zahtevnejšo samostojno izvedbo.

Naloge na višjih površinah in ravnotežje

Pri ravnotežnih nalogah ni smiselno določati zahtevnosti z eno samo vnaprej določeno progresijo. Črta na tleh, klop, obrnjena klop, gred in ravnotežnostni trak (ang. slackline) se med seboj razlikujejo po širini in stabilnosti opore, višini ter poznanosti naloge, zato enaka postavitev za različne otroke ne predstavlja enakega izziva. Strokovni delavec lahko posamezno nalogo prilagaja tako, da spreminja višino, širino ali stabilnost oporne površine, način gibanja in možnost dodatne opore, predšolski otrok oziroma učenec pa znotraj varnih meja izbira različico, pri kateri še ohranja nadzor nad gibanjem.

Zahtevnost se lahko poveča s hojo nazaj ali bočno, obratom, počepom, prestopom ovire ali pobiranjem predmeta. Drog, bradlja in krogi dodajo visenje, nihanje in spremembo orientacije. Višja izvedba ni cilj sama po sebi; pomemben je nadzor gibanja in varen zaključek prvine.

Gimnastična abeceda v osnovni šoli

Za osnovnošolce je smiselno za gibanja z elementi tvegane igre posebej izpostaviti gimnastiko, ker številne prvine vsebujejo značilnosti, ki jih literatura povezuje s tvegano igro: izgubo običajne opore, rotacijo telesa, višino, hitrost in možnost padca (Novak in Kovač, 2021). Jerebine idr. (2022a) so v sistematičnem pregledu šolskega okolja med otroškimi dejavnimi izzivi zaznali tudi ravnotežnostne položaje, prevale, premete v stran in podobne dejavnosti na prožni ponjavi (trampolinu).

Pri parterju lahko zahtevnost napreduje od prevala po poševni površini do prevala na ravni podlagi, stoje na rokah ob opori, samostojne stoje in premeta v stran. Pri preskokih naj zalet, odriv in doskok učenci najprej usvojijo na blazinah, nato sledijo preskoki čez kozo ali skrinjo.

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

Mala prožna ponjava doda izrazitejšo fazo leta, zato mora učenec pred zahtevnejšim skokom že zanesljivo obvladovati osnovni skok: zalet, sonožni odriv, vzravnan položaj telesa med letom in nadzorovan doskok.

Različni primeri z didaktičnimi navodili so predstavljeni v knjigi *Gimnastična abeceda* (Novak in Kovač, 2021).

Varno padanje

Pri dejavnostih, pri katerih je padec realna možnost, je smiselno otroke opozarjati ne le na preprečevanje padca, temveč tudi na čim varnejši odziv ob izgubi ravnotežja. Pri teku naj imajo roke proste in ne v žepih, pri skokih z male prožne ponjave, gimnastiki, parkurju, drsanju, rolanju in podobnih dejavnostih pa naj strokovni delavec poudarja nadzorovan doskok in varen odziv, kadar ravnotežja ni več mogoče ohraniti. Pri nekaterih dejavnostih je obvezna tudi zaščitna oprema (čelada, nakolenčniki, ščitniki za zapestja in komolce). Če ima strokovni delavec ustrezno znanje, npr. iz juda, lahko vključi tudi postopno učenje osnovnih tehnik varnega padanja na primerni podlagi. DelCastillo-Andrés idr. (2019) so v šesttedenskem programu pri osnovnošolcih dokazali, da je sistematična vadba varnega padanja izboljšala zaščitne gibalne odzive pri padcu nazaj.

Improvizirani in lastno izdelani pripomočki

Improvizirani pripomočki omogočajo več načinov uporabe: gasilska cev je lahko ravnotežna pot, večje pnevmatike niz za prestopanje, skoke ali kotaljenje, večji obroč tunel, klop pa naklonina ali opora. Pred uporabo strokovni delavec preveri material, ostre dele ter možnost zdrsa, prevrnitve ali ujetja oblačil.

Pri lastno izdelanih pripomočkih lahko namenoma ustvari nestabilnost. Zibajoči oziroma izmikajoči se stožci se ob dotiku premaknejo, zato zahtevajo otrokovo sprotno prilagajanje ravnotežja in sile. Odrasli mora preveriti način pritrditve in območje morebitnega padca.

Slika 10

Izdelava in uporaba zibajočih oziroma izmikajočih se stožcev

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

KAJ SE PREDŠOLSKI OTROK OZIROMA UČENEC PRI TEM UČI?

Skupni imenovalec opisanih primerov ni čim večja nevarnost, ampak odločanje v okoliščinah, kjer so posledice dovolj obvladljive, da lahko iz njih predšolski ali osnovnošolski otrok pridobi pomembne izkušnje. Pri toboganu otrok izbira višino vzpona, na letveniku pot, pri parkurju način prehoda, pri ravnotežju stopnjo opore, pri partnerski nalogi pa vlogo in pripravljenost na stik. Odrasla presoja ostane nadrejena tam, kjer otrok zaradi starosti, neizkušenosti ali narave okolja še ne more zanesljivo oceniti posledic napačne izbire.

Sistematična pregleda Jerebine idr. (2022a; 2022b) kažeta razkorak med dejavno igro, ki si jo želijo otroci, in omejitvami šolskega okolja ter poudarjata vpliv skrbi za varnost, odgovornosti in institucionalne kulture. Strokovna rešitev zato ni popolna prepoved niti nekritično dopuščanje, temveč premišljena organizacija prostora, naloge in možnosti izbire.

SKLEP

Prenovljeni Kurikulum za vrtce je tvegano igro neposredno umestil med cilje področja Gibanje, novi učni načrt za šport pa v osnovni šoli izrecno vključuje preizkušanje učencev v tveganih dejavnostih v nadzorovanih pogojih ter obvladovanje negotovosti in tveganja. Oba dokumenta tako dajeta strokovnim delavcem jasnejšo strokovno podlago za načrtovanje gibalnih izzivov, vendar ne zmanjšujeta njihove odgovornosti za varno okolje. Nasprotno, več kot ima otrok prostora za izbiro in samostojno odločanje, pomembnejša je kakovost presoje odrasle osebe, kako določi meje, znotraj katerih poteka ta izbira (MVI in ZRSŠ, 2025a; 2025b).

Prehod iz vrtca v osnovno šolo ne pomeni konca potrebe po raziskovanju tveganja, temveč predvsem spremembo vsebine, organizacije in odgovornosti. Plezanje po igralu se nadaljuje na žrdi, vrvi ali steni, ravnotežni izzivi z nalogami na gredi ali ravnotežnostnem traku, lovljenje v zahtevnejših tekalnih in parkurnih nalogah, partnerska igra pa s piramidami, akrobatskimi prvinami in plesnimi dvigi. Takšna kontinuirana nadgradnja omogoča učencu, da nove gibalne naloge povezuje z že pridobljenimi izkušnjami ter postopno razvija sposobnost presoje svojih zmožnosti, okoliščin in tveganja.

Namen ni, da učenec postane drznejši za vsako ceno, temveč bolj kompetenten pri presoji svojega telesa, prostora in zahtev naloge. Kakovostno vodena tvegana igra oziroma gibalni izziv z njenimi elementi mu omogoča, da se v dovolj varnem okolju sreča z negotovostjo, sprejme odločitev in postopoma razume meje svojih sposobnosti.

Varnosti se otrok ne uči samo iz prepovedi, temveč tudi takrat, ko opazuje podlago, oceni višino, prilagodi hitrost, izbere drugo pot, prosi za pomoč ali presodi, da naloge danes še ne bo izvedel. Prav v tem je pomembna povezava med tvegano igro v vrtcu in gibalnim učenjem pri športu v osnovni šoli. Pri tem morajo odrasli (strokovni delavci in starši) ozavestiti, da obvladljivo tveganje lahko predstavlja priložnost za otrokov osebnostni razvoj.

Na pomen tvegane igre za otrokov razvoj in dobro počutje opozarjajo številne raziskave, med njimi dela norveške raziskovalke Ellen Beate Hansen Sandseter ter sistematični pregled Brussoni idr. (2015), ki je pokazal povezave med tvegano igro na prostem in različnimi vidiki otrokovega zdravja in razvoja. Kanadsko pediatrično združenje je zato leta 2024 objavilo

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

strokovne smernice, v katerih poudarjajo pomen tvegane igre na prostem ter potrebo po uravnoteženju razvojnih koristi takšne igre in preprečevanja resnih poškodb (Beaulieu in Beno, 2024). Podoben strokovni dokument bi bilo smiselno pripraviti tudi v Sloveniji. Z njim bi lahko spodbudili lokalne skupnosti k ustvarjanju pogojev za tvegano igro na javnih igriščih ter v zunanjih in notranjih prostorih vrtcev in osnovnih šol, vzgojno-izobraževalne ustanove, društva in starše pa k premišljenemu vključevanju tvegane igre in gibalnih izzivov z elementi tveganja v otrokov vsakdan.

Opomba. Avtorica vseh slik je Katarina Bizjak Slanič.

Pri pripravi, preverjanju virov in jezikovnem urejanju prispevka je bilo uporabljeno generativno orodje ChatGPT (OpenAI, 2026, 25. junij).

V prispevku izraz strokovni delavec uporabljamo tako za vzgojitelja kot pomočnika vzgojitelja in učitelja razrednega pouka ali učitelja športa, pri čemer upoštevamo vse oblike spola.

LITERATURA

Beaulieu, E. in Beno, S. (2024). Healthy childhood development through outdoor risky play: Navigating the balance with injury prevention. *Paediatrics & Child Health, 29(4)*, 255–261. https://doi.org/10.1093/pch/pxae016.

Bizjak Slanič, K. (2022). Pospravite klubsko mizico in zvrtajte dve luknji v strop dnevne sobe. *Pogled za starše, 12*(3), 40–41.

Bizjak Slanič, K. in Kovač, M. (2022a, 11. november). Parkour v gozdu spodbuja otrokovo kritično mišljenje in samoodgovornost. *SLOfit nasvet*. https://www.slofit.org/slofit-nasvet/ArticleID/507/Parkour-v-gozdu-spodbuja-otrokovo-kriti%C4%8Dno-mi%C5%A1ljenje-in-samoodgovornost

Bizjak Slanič, K. in Kovač, M. (2022b, 16. november). Plezanje po toboganu, zakaj pa ne? *SLOfit nasvet*. https://www.slofit.org/slofit-nasvet/ArticleID/508/Plezanje-po-toboganu-zakaj-pa-ne

Bizjak Slanič, K. in Kovač, M. (2024a, 16. oktober). Kaj je tvegana igra. *SLOfit nasvet*. https://www.slofit.org/slofit-nasvet/ArticleID/669/Kaj-je-tvegana-igra

Bizjak Slanič, K. in Kovač, M. (2024b, 13. maj). Plezalni poligon na letveniku za najmlajše. *SLOfit nasvet*. https://www.slofit.org/slofit-nasvet/ArticleID/647/Plezalni-poligon-na-letveniku-za-najmlaj%C5%A1e

Bizjak Slanič, K. in Kovač, M. (2024c, 8. oktober). Vragolije v gozdu naj prinašajo tudi tvegano igro. *SLOfit nasvet*. https://www.slofit.org/slofit-nasvet/ArticleID/666/Vragolije-v-gozdu-naj-prina%C5%A1ajo-tudi-tvegano-igro

Bizjak Slanič, K. in Kovač, M. (2025a, 25. april). Priprava na gimnastično vadbo v toplem objemu mame. *SLOfit nasvet*. https://www.slofit.org/slofit-nasvet/ArticleID/724/Priprava-na-gimnasti%C4%8Dno-vadbo-v-toplem-objemu-mame

Bizjak Slanič, K. in Kovač, M. (2025b, 9. maj). Še bolj zavozlane telesne zavozlanke in telesni dotik. *SLOfit nasvet*. https://www.slofit.org/slofit-nasvet/ArticleID/727/%C5%A0e-bolj-zavozlane-telesne-zavozlanke-in-telesni-dotik

Brussoni, M., Olsen, L. L., Pike, I. in Sleet, D. A. (2012). Risky play and children's safety: Balancing priorities for optimal child development. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 9*(9), 3134–3148. https://doi.org/10.3390/ijerph9093134

Brussoni, M., Gibbons, R., Gray, C., Ishikawa, T., Sandseter, E. B., Bienenstock, A., Chabot, G., Fuselli, P., Herrington, S., Janssen, I., Pickett, W., Power, M., Stanger, N., Sampson,

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

M. in Tremblay, M. S. (2015). What is the relationship between risky outdoor play and health in children? A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 12*(6), 6423–6454. https://doi.org/10.3390/ijerph120606423

DelCastillo-Andrés, Ó., Toronjo-Hornillo, L. in Toronjo-Urquiza, L. (2019). Effects of fall training program on automatization of safe motor responses during backwards falls in school-age children. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 16*(21), Article 4078. https://doi.org/10.3390/ijerph16214078

Fitz-Clarke, J. R. (2018). Breath-hold diving. *Comprehensive Physiology, 8*(2), 585–630. https://doi.org/10.1002/cphy.c160008

Generalna skupščina Združenih narodov. (1989). *Konvencija o otrokovih pravicah (Resolucija 44/25)*. varuh-rs.si

Hewes, J. (2014). Seeking Balance in Motion: The Role of Spontaneous Free Play in Promoting Social and Emotional Health in Early Childhood Care and Education. *Children, 1*(3), 280–301.

Janssen, I. (2015). Hyper-parenting is negatively associated with physical activity among 7-12-year olds. *Preventive Medicine, 73*, 55–59. https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2015.01.015

Jerebine, A., Fitton-Davies, K., Lander, N., Eyre, E. L. J., Duncan, M. J. in Barnett, L. M. (2022a). "All the fun stuff, the teachers say, 'that's dangerous!'": Hearing from children on safety and risk in active play in schools: A systematic review. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 19*, Article 72. https://doi.org/10.1186/s12966-022-01305-0

Jerebine, A., Fitton-Davies, K., Lander, N., Eyre, E. L. J., Duncan, M. J. in Barnett, L. M. (2022b). "Children are precious cargo; we don't let them take any risks!": Hearing from adults on safety and risk in children's active play in schools: A systematic review. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 19*, Article 111. https://doi.org/10.1186/s12966-022-01344-7

Jurak, G., Rankel, P., Bizjak Slanič, K., Starc, G., Markelj, N., Potočnik, Ž. L., Meh, K., Videmšek, M., Fetih, J., Plesec, M., Gregorc, J., Štemberger, V., Geršak, V., Dolenc, N., Kovač, U., Volmut, T., Planinšec, J., in Kovač, M. (2023). Smernice za umestitev gibalnih dejavnosti v vzgojno-izobraževalni vsakdan. *Šport, 71*(1/2), 238–262.

Kapus, J. (2024a, 6. marec). »Ne skači v vodo, če nisi prepričan o njeni globini«: Pridobivanje spretnosti varnega vstopa v vodo, priplavanja na gladino in vzpostavitve vodoravnega položaja. *SLOfit nasvet*. https://www.slofit.org/slofit-nasvet/ArticleID/630/%C2%BBNE-SKA%C4%8CI-V-VODO-%C4%8CE-NISI-PREPRI%C4%8CAN-O-NJENI-GLOBINI%C2%AB-Pridobivanje-spretnosti-varnega-vstopa-v-vodo-priplavanja-na-gladino-in-vzpostavitve-vodoravnega-polo%C5%BEaja

Kapus, J. (2024b, 13. maj). Zmožnost presoje, kdaj varno v vodo. *SLOfit nasvet*. https://www.slofit.org/slofit-nasvet/ArticleID/646/Zmo%C5%BEnost-presoje-kdaj-varno-v-vodo

Marjanovič Umek, L. (2012). Simbolna igra: vloga v razvoju in učenju otrok. V B. Vrbovšek (ur.), *Simbolna igra v vrtcu* (str. 10–19). Supra.

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (2025a). *Kurikulum za vrtce*. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Sektor-za-predsolsko-vzgojo/Programi/Kurikulum-za-vrtce_1.-9.-2025.pdf

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (2025b). *Učni načrt z didaktičnimi priporočili: Šport*. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Ucni-nacrti/2025/UN_OS/Didakticna_priporocila_k_ucnemu_nacrtu_sport_2025.pdf

PARTIZANSKA UL. 4
1236 TRZIN
T: 041 413 322
E: INFO@SPETA.SI
WWW.SPETA.SI

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Ucni-nacrti/2025/UN_OS/Didakticna_priporocila_k_ucnemu_nacrtu_sport_2025.pdf

Novak, D. in Kovač, M. (2021). *Gimnastična abeceda. Druga, dopolnjena izdaja*. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Ocepek, E. (2024). *Analiza igre in učenja na prostem z elementi tvegane igre* [Diplomsko delo, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta]. Digitalna knjižnica Univerze v Mariboru. https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=87058

OpenAI. (2026). *ChatGPT* (GPT-5.6 Sol) [Large language model]. https://chatgpt.com/

Primar, Š. (2023). *Tveganje in varnost pri igri predšolskih otrok* [Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta]. Repozitorij Univerze v Ljubljani. https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=153361

Sandseter, E. B. H. (2007). Categorising risky play—how can we identify risk-taking in children's play? *European Early Childhood Education Research Journal, 15*(2), 237–252. https://doi.org/10.1080/13502930701321733

Sandseter, E. B. H. (2009). Characteristics of risky play. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning, 9*(1), 3–21. https://doi.org/10.1080/14729670802702762

Sluss, D. J. (2005). *Supporting Play: Birth Through Age Eight*. Thomson Delmar Learning

Yogman, M., Garner, A., Hutchinson, J., Hirsh-Pasek, K., Golinkoff, R. M. in Committee On Psychosocial Aspects of Child and Family Health. Council on Communications and Media. (2018). The power of play: A pediatric role in enhancing development in young children. *Pediatrics, 142*(3): e20182058. https://doi.org/10.1542/peds.2018-2058

Združeni narodi (1989). *Konvencija o otrokovih pravicah.* https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/SRI/Konvencija_o_otrokovih_pravicah.pdf

Opomba

Prispevek je objavljen v Zborniku 39. posveta športnih pedagogov Slovenije.

Avtorici

Katarina Bizjak Slanič, *OŠ Janka Glazerja, Ruše*
prof. dr. Marjeta Kovač, *Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport*

Kontakta avtoric

bizjak.katarina@gmail.com
marjeta.kovac@fsp.uni-lj.si